

Kültür

Resul KESENCELİ

HAZRET-İ MUHAMMED
(S.A.V.)'DEN GÜNÜMÜZE
MUKADDES EMANETLER

ÂSÂ-YI NEBEVÎ

“Eskiden Peygamberlerin ve Allah dostlarının ellerinde bulundurdıkları âsâ aynı zamanda nişâne ve bir nevi güç sembolü olarak da kabul edilir. Hazret-i Peygamber (s.a.v.) de bazı zamanlarda âsâya dayanır ve bunun peygamber ahlâkından olduğunu ifade ederdi.”

skiden Peygamberlerin ve Allah dostlarının ellerinde bulundurdukları âsâ aynı zamanda nişâne ve bir nevi güç sembolü olarak da kabul edilir. Hazret-i Peygamber (s.a.v.) de bazı zamanlarda âsâya dayanır ve bunun peygamber ahlâkından olduğunu ifade ederdi. Kaynaklarda bir arşın ya da daha uzun ucu eğri bir değneği olduğu, bu değneği deveye bindiği zaman önüne astığı, Veda Hacci'nda Hacerü'l Esved'i uzaktan onunla selâmladığı rivayetleri bulunmaktadır. Urcun denilen bir başka değneğini ise Bâkî Kabristanı'na giderken yanında bulundurur, otururken elinde evirip çevirirdi. Bu değneğe dayanarak hutbe okuduğu da olurdu. Dağ ağaçlarından kesilmiş, Memşuk adıyla anılan bir değneği ise Hazret-i Osman (r.a.)'ın hilafeti zamanında ona intikal etmiş, Halife minberde hutbe irad ederken Cahcah bin Kays ya da Cahcah bin Said denilen bir kişi bu değneği elinden alıp dizine dayayarak kırmıştı. Bu olay üzerine halk Cahcah'a bağırды, Hazret-i Osman da minberden inip evine gitti. Daha sonra Cahcah'ın elinde ve dizinde kaşıntı peyda oldu. Hazret-i Osman'ın şehadetinin üzerinden bir yıl geçmeden kaşıntıdan öldü.

Hicretin 10. yılında Necaşi de Zübeyr bin Avvam'a (r.a.) bir âsâ hediye etmiş, Rasûlullah (s.a.v) bu âsâyı musallada sütire olarak kullanmıştı. Bu âsâyı Zübeyr (r.a.)'ın Uhud Savaşı'nda öldürdüğü bir müşrikten ganimet olarak aldığı da rivayet edilmektedir. İbni Sa'd, bayram günleri ile yağmur duasına çıkıldığında Hazreti Bilal (r.a.)'ın Rasûlullah (s.a.v)'ın önünde âsâsını taşıdığını nakletmektedir. Rasûlullah (s.a.v)'ın âsâlarından biri Muaviye'nin halifeliği zamanında Sa'd el Karazi'nin yanında bulunuyordu. Hicretin 50. yılında hacca gelen Muaviye, Mescid-i Nebevînin minberini söküp âsâ ile beraber Şam'a

götürmek istedi. "O ve Peygamber (s.a.v.)'in âsâsı Medine'de bırakılmaz. Çünkü Medineliler Osman'ın katilleridir." dedi. Bunun üzerine Cabir bin Abdullah ile Ebû Hüreyre (r.a.) "Ey müminlerin emiri, Rasûlullah (s.a.v)'ın minberinin konulmuş olduğu yerden sökülüp götürülmesi de, âsâsının Şam'a nakledilmesi de doğru değildir." diyerek mani oldular.

Hicretin 597. yılında vefat eden Ebülferec ibnü'l Cevzi, Hazreti Peygamber (s.a.v)'e ait bir âsânın kendi yaşadığı devirde halifeler nezdinde muhafaza edildiğini nakletmektedir. Minberle birlikte hilafet alâmeti olarak kabul edilen âsâya, Emeviler, Abbasiler ve Fatimiler zamanında büyük önem veriliyordu. Abbasi halifeleri merasimlerde Rasûlullah (s.a.v)'ı taklid ederek elinde âsâ bulunan bir görevliyi önlerinde yürütürlerdi. Halife Mütevekkil, Hazret-i Peygamber (s.a.)'e ait aneze denilen değneği yanına aldıktan sonra bu şekilde taşıtmaya başladı. Fatimî halifeleri ise hilafet alâmeti âsâyı bizzat kendi ellerinde taşırlardı. Kalkaşendi, elmas ve inci ile süslenmiş bu âsânın bir buçuk karış uzunluğunda olduğunu, Bağdad'da Abbasi hazinesinde bulunurken Hırka-i Saadet ile birlikte Sultan Sencer tarafından Müsterşid Billah'tan alındığını, Muktefi zamanında (H. 535/M.1141) iade edildiğini, Moğol istilasına kadar orada kaldığını rivayet etmektedir. Bağdad halifeliğinin Moğollar tarafından kaldırılmasından ve Bağdad'ın yağmalanmasından sonra, İslâm hükümdarlarında hilafet sembolü olarak kullanılan bir âsâya rastlanmamaktadır.

Bursa Mısrî Dergâhı Şeyhi Şemseddin Efendi ise Bursa dergâhlarını anlattığı "Yâdigâr-ı Şemsi" isimli eserinde Medine'de bulunan Âsâyı Nebevî'nin manevî işaret üzerine Baba Yusuf isimli bir zat tarafından alınarak üçe bölündüğü-

nü, bir parçasını Emir Sultan Hazretleri'ne, bir parçasını Hacı Bayram Veli'ye, bir parçasını da emredilen bir başka yere götürdüğünü, Emir Sultan'ın getirilen emaneti kendi âsâsının ortasına yerleştirdiğini ve türbesinde muhafaza edilen bu âsânın Bursa'da Âsâ Suyu ismiyle bilinen suyun ortaya çıkışında kerametinin görüldüğünü rivayet etmektedir. Yani Hazret-i Peygamber (s.a.v.)'in âsâsı intikal yolu ile gelerek Allah'ın velî kulları tarafından muhafaza edilmiştir. Tâsâvufta âsânın kıymeti fazladır. Rasûlullah (s.a.v.)'dan gelen bu emanet ve kullanım mürşid-i kamiller tarafından devam ettirilmiştir. Hatta bununla ilgili olarak çok güzel beyitler vardır. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri âsâ ile ilgili şu güzel beyitleri kaleme almıştır ki anlamının derin bir şekilde tefekkür edilmesi gerekir:

*Elinde var iken fırsatı ganîmet bil
Hebâ olmadan ömr tarîk-i Mustafâ'yı tut*

*Makbûl-i dergâh-ı Hakk olmağa istersen rızâ
Bir mürşid-i kâmilin elindeki asâyı tut*

*Var ehl-i Hakk'a hizmet et bî-taleb ü bî-garaz
"Seyyidü'l-kavmi hâdimuhum"
emr-i Habîb-i Kibriyâ'yı tut*

Eyüp Sabri Paşa, Mir'atü'l Harameyn'in Medine-i Münevvere ile alâkalı kısmında Medinelilerin bayram namazlarını kılmak için namazgâha çıkarırken Asr-ı Saadetteki gibi Hazret-i Fahr-i Âlem (s.a.v.)'in âsâsını taşıdıklarını anlatmaktadır. Hâlen Topkapı Sarayı'nda Emânetler arasında bir de âsâ muhafaza edilmektedir. Yeşil çuha kılıf içerisinde bulunan âsâ, 148 santimetre uzunluğunda, altı köşeli ceviz ya da ona benzer bir ağaçtan mamul olup ucunda gümüşten başlığı vardır. Başlık üzerinde:

*"Padişahım Hakk'a minnet gözlerin yine aydın
Oldu Hak'dan sana bir şem'-i hidayet bu âsâ*

*Ravza-i Pâk-i Nebîden bir nihâl-i servdir
N'ola verse sayesinde cihana rahat bu âsâ"*

mısraları yazılıdır.

Yazı ve süslemeler 16. asrın, karakterini yansıtmaktadır. Gerek âsânın durumu, gerekse başlığındaki yazının muhtevası, bizzat Hazret-i Peygamber (s.a.v.)'in kullandığı âsâ olmayıp sonradan Ravza-i Mutahhara'daki bir ağaçtan imal edildiği ve bu mekânın Allah Rasûlü'yle irtibatına binaen teberrüken muhafaza edildiği intibahını uyandırmaktadır. Buna benzer bir başka âsânın üzerinde ise Kâbe-i Muazzama'nın tamirinden çıkan bir ağaçtan imal edildiği yazılıdır.

Hazret-i Musa (a.s.)'nın âsâsının tarih içerisinde ayrı bir yeri olduğu için bu yazımızda Hazret-i Musa'nın âsâsından da bahsetmek istiyoruz. Âsâsı Hazret-i Musa (a.s.)'ya kayın pederi Şuayb (a.s.) tarafından hediye edilmiştir. 122 cm uzunluğunda, ağaçtan olup, baş kısmında bir budak yeri vardır. Taberînin rivayetine göre Cennetten getirilmiştir. Âsâ ve el beyazlığı, Hazret-i Musa'ya verilen iki mucizedir. Ejderha hâline dönüşerek Firavun'un adamlarının sihirlerini yutan ve Kızıldeniz'e dokundurulduğunda denizi ikiye ayıran âsâdan Kur'an-ı Kerim'de;

*"Bunun üzerine Musa âsâsını attı.
Bir de ne görsünler. O apaçık bir ejderha (oluverdi)! Ve elini (cebinden) çıkardı, birden o da bakanlar için bembeyaz parlayan bir şey oldu." (7/A'raf, 107-108) "Biz de Musa'ya 'Âsânı at!' diye vahyettik. Bir de baktılar ki bu, onların uydurduklarını yakalayıp yutuyor. Böylece gerçek ortaya çıktı ve onların yapmakta oldukları yok olup gitti. (Firavun ve kavmi) orada yenildi ve küçük düşerek geri döndüler. Sihirbazlar ise secdeye kapandılar." (7/A'raf, 117-120) şeklinde bahsedilmekte-*

dir. (Bkz: Hilmi AYDIN, Hırka-i Saadet Dairesi ve Mukaddes Emanetler, İstanbul, 2004.)

Ahmed Cevdet Paşa'nın Kısas-ı Enbiya ve Tevarih-i Hulefa isimli kitabında konuyla alakalı olarak şu bilgilere rastlanmaktadır:

“Hazret-i Musa, Firavun’u hak dine çağırınca Firavun hayret ederek Hazret-i Musa’ya ‘Sen çocuk iken bizim sarayımızda büyüdün, sonra bir suç işledin ve kaçtın, şimdi dönüp geldin, ne demek istiyorsun?’ dedi. Hazret-i Musa ‘Yerlerin ve göklerin ve bütün yaratıkların Rabbi ‘Âlemlerin Rabbi’ adına hak dine davet ediyorum.’ deyince Firavun öfkelenip ‘Mısır’da benden başka rab yoktur. Eğer sen benden başka rab ve ilâh tanırırsan, seni zindana koyarım.’ diye tehdit etti. Musa (a.s) âsâsını yere bıraktı, âsâ hemen büyük bir ejder olup hareket etmeye başladı. Firavun ondan ürktü ve ‘Daha önce kâhinin haber verdiği çocuk bu olmasın!’ diye endişeye düştü. Etrafındaki yakınlarına ‘Ne buyurursunuz? Musa sanatında maharetli büyük bir sihirbazdır, sihirbazlıkla sizin inancınızı bozup da Mısır hükümdarlığını ele geçirmek istiyor.’ dedi. Onlar da ‘Biraz mühlet ver, etrafa görevliler gönder, ne kadar maharetli sihirbazlar varsa getirsinler, Musa ile Harun’a üstün gelsinler.’ diye görüşlerini bildirdiler. O zamanlar sihirbazlık dünyada pek geçerli bir sanat olmuş ve her tarafta itibar bulmuştur. Firavun tarafından görevlendirilen görevliler tarafından, ne kadar maharetli sihirbaz varsa Mısır’a getirildi ve Kıbteler’in yılbaşındaki bayram gününde belli bir yerde toplanmak üzere herkese ilan edildi.

O gün bütün Mısır halkı orada toplandı. Sihirbazlar da oraya getirildi. Sihirbazlar meydana çıkıp ‘Firavun’un azametine yemin ederiz ki biz galip geleceğiz!’ diyerek sihirbazlık aletleri ve malzemeleri olan iplerini ve değneklerini ortaya attılar ve göz bağcıklarıyla birtakım yılanlar geziyor gibi gösterişler yaptılar.

Hemen Musa (a.s) âsâsını bıraktı. Âsâ büyük bir ejder olup alet ve malzemeleri yuttu. Sihirbazlar baktılar ki, ne ip var, ne değnek var. Oysa eğer Musa’nın işi sihirbazlık olsa, yalnız kendi gösterişleri bozulmalı, fakat ip ve değnek gibi alet ve malzeme mevcut kalmalı idi. ‘Bu mutlaka beşer gücünün haricinde bir mucizedir.’ dediler ve Hazret-i Musa’ya iman ettiler.

Firavun çok fazla öfkelenip ‘Meğer Musa sizin ustanızmış, önce onunla işi pişirmişsiniz ve İsrailoğulları ile birlikte Mısır’ı ele geçirmeye karar vermişsiniz. Bakınız ben size ne yaparım, ellerinizi ve ayaklarınızı keserim ve sizi hurma dallarına âsârım!’ dedi. Onlar da ‘Zarar yok, biz Musa’nın ilâhına iman ettik. Biz ancak O’nun bağışlamasını ve bize acımasını isteriz.’ dediler. Bundan sonra da Musa (a.s) pek çok mucizeler gösterdi, ancak gerek Firavun, gerekse kavmi imana gelmedi. Kıptî kavminin bir grubu ‘Musa’ya niçin bu kadar meydan verilmeli, halkın zihinlerini bozuyor. Onun hareketi âdeta memleketi ifsat etmek ve halkı isyana teşvik etmektir.’ diyerek Firavun’u tahrik ediyorlardı.

Oysa İsrailoğulları’nın bütün boyları Hazret-i Musa’ya bağlanarak tek vücut olmuşlar ve böylece kendilerini esaretten kurtarabilecek bir duruma gelmişlerdi. Bundan ötürü Firavun da bir aralık belayı defetme kabilinden İsrailoğulları’nın Mısır’dan çıkıp gitmelerine izin vermişti. Sonra pişman oldu. Musa (a.s) ise bir zaman tayin ederek bütün İsrailoğulları ile haberleşti, geceleyin onları Mısır’dan çıkardı ve Süveyş Denizi kenarına götürdü. Firavun bunu duyunca hemen etrafındaki askerlerini topladı ve İsrailoğulları’nın arkasına düştü. Sabahleyin onlara yaklaştı.

Musa (a.s.) âsâsı ile denize vurdu. Deniz yarıldı. On iki yol açıldı. On iki boyun her biri bir yoldan gitti. Firavun askerleriyle onları izledi, İsrailoğulları geçip kurtuldu, sonra deniz kapanıp eski hâline döndü ve Firavun askerleriyle beraber boğuldu.”